

KÜLPOLITIKA

A TARTALOMBÓL

KISS J. LÁSZLÓ

A béke kutatás változó súlypontjai

CSISZÉR ÁGNES

A tőkés fegyverpiac — politikai piac?

SZIRTES I. JÁNOS

A magyar—osztrák kapcsolatok fejlődése

V. PETROVSZKIJ

A leszerelési tárgyalások rendszere:
problémák, nehézségek, perspektívák

81/5

E SZÁMUNKÉSZERZŐI:

DR. KISS J. LÁSZLÓ,
a Magyar Külügyi Intézet tudományos
munkatársa;

LAKATOS TIBOR,
az Országos Béketanács Tudományos
Bizottságának titkára;

DR. CSISZÉR ÁGNES,
a Világgazdasági Kutató Intézet tudományos
munkatársa;

DR. RÉTI GYÖRGY,
a Magyar Külügyi Intézet tudományos
munkatársa;

DR. FÜLÖP MIHÁLY,
a Magyar Külügyi Intézet tudományos
munkatársa;

SZIRTES I. JÁNOS
újságíró;

SZERB ISTVÁN,
újságíró;

V. PETROVSZKIJ,
a történelemtudományok doktora.

A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG TAGJAI:

BOGNÁR GYULA
(főszerkesztő)
DARVASI ISTVÁN
GYOVAI GYULA
(a szerkesztő bizottság elnöke)
KOVÁCS LÁSZLÓ
KÖPECZI BÉLA
NAGY JÁNOS
PÁLOS TAMÁS
PÉTER JÁNOS
SALGÓ LÁSZLÓ
SIMAI MIHÁLY
SÜTŐ OTTÓ
TÁLAS BARNA
VÁLYI GÁBOR
VÁRKONYI PÉTER
VÁRNAI FERENC

A szerkesztőség címe:
1016 Budapest, Bérc u. 23.
Telefon: 664-587

KÜLPOLITIKA

A MAGYAR KÜLÜGYI INTÉZET ELMÉLETI-POLITIKAI FOLYÓIRATA
VIII. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

TARTALOM

- KISS J. LÁSZLÓ: A békekutatás változó súlypontjai 3
LAKATOS TIBOR: A nemzetközi helyzet és a békemozgalom 22
CSISZÉR ÁGNES: A tőkés fegyverpiac – politikai piac? 39
RÉTI GYÖRGY: Az olasz külpolitika fő irányai az 1970-es években 56
FÜLÖP MIHÁLY: Franciaország és Közép-Kelet-Európa 72
SZIRTES I. JÁNOS: A magyar–osztrák kapcsolatok fejlődése 89
SZERB ISTVÁN: A Kínai KP Központi Bizottságának hatodik plénuma
és a kínai külpolitika néhány időszzerű kérdése 105

TUDOMÁNYOS FÓRUM

- V. PETROVSZKIJ: A leszerelési tárgyalások rendszere: problémák, nehézségek, perspektívák 112

DOKUMENTUMOK

- Magyar külpolitikai állásfoglalások hivatalos látogatások, két- és többoldalú találkozók és egyéb események alkalmából (1981. február – szeptember) 128

KÖNYVEKRŐL

- A Varsói Szerződés Szervezete. Dokumentumok. 1955–1980 (Pataki István) 149
Derek Leebaert: Európai biztonság: kilátások az 1980-as évekre (Fülöp Mihály) 152

- A Külpolitika 1980. évi tartalommutatója 157
Idegen nyelvű tartalomjegyzék
A tanulmányok orosz és angol nyelvű tartalmi kivonata

KÜLPOLITIKA

Főszerkesztő: Dr. Bognár Gyula
Főszerkesztő-helyettes: Nyárádi Róbert
Kiadja: Lapkiadó Vállalat, 1906 Bp. VII., Lenin krt. 9-11. Pf. 223.
Felelős kiadó: Siklósi Norbert igazgató
Megjelenik: évente ötször

INDEX: 25 469

81.3019 Athenaeum Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy évre: 120 Ft
Példányonkénti ára: 24 Ft

sítéséért, az együttműködés fejlesztéséért . . . , ebben a harcban készek szorosan együttműködni mindazon államokkal és társadalmi erőkkel, amelyek érdekelték a béke és a népek biztonságának megszilárdításában”. (350. l.)

A kötetben közölt dokumentumok jó lehetőséget biztosítanak az elmúlt negyedszázad jó megismeréséhez, hozzásegítenek a tagállamok eredményes tevékenységének elemzéséhez, az európai és a nemzetközi kapcsolatok áttekintéséhez.

Pataki István

DEREK LEEBAERT:

Európai biztonság:

Kilátások az 1980-as évekre.

(European Security: Prospects for the 1980s.)
Lexington Books, Toronto, 1979. 302 l.

A Harvard Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Tudományos Központja (Harvard's Center of Science and International Affairs) európai biztonsági munkacsoportja 1976–1978 között végzett kutatásainak eredményeit összegzi a Derek Leebaert szerkesztésével megjelent tanulmánykötet.

A kötet akkor sem vesztett aktualitásából, ha a nemzetközi életben azóta történtek egyes megállapításait túlhaladták. A tanulmányok ugyanis nemcsak az európai ügyek tipikusan amerikai látásmódjait tükrözik, hanem rávilágítanak arra a folyamatra is, amely az amerikai politikai élet biztonságai kérdésekben bekövetkezett szemléletváltását eredményezte, és a Carter-kormányzat politikájának mélyreható bírálatán keresztül a jelenlegi amerikai politikai magatartás kialakulását előkészítette.

A nemzetközi biztonsági problémák politikai következményeinek vizsgálatokora a tanulmánykötet szerzői abból indultak ki, hogy az Egyesült Államokban és Európában folyamatban levő belpolitikai és ideológiai változások, az energiaellátás problémái, a technológiaváltás következményei megváltoztatták a katonai erőre, a gazdasági felvirágzásra és az államok stabilitására épített európai biztonsági számításokat; a szovjet katonai erő jellegére, a két nagy katonai szövetség belső összetartó erejére, az egyes országok katonai sebezhetőségére vonatkozó korábbi megállapítások pedig érvényüket veszítették. Az új biztonsági problémák megjelenése ellenére a régi politikai félelmek az 1980-as években is továbbélnek.

A kötet első része a régi biztonsági feltételezések újraértékelésével foglalkozik. Derek Leebaert a NATO fennállásának harminc

évet az amerikai védelmi politikával szemben megújuló nyugat-európai aggodalmak és a szövetség európai tagjaitól érkező ellentmondásos politikai jelzések időszakaként jellemzi. A NATO-tagországok 1949-ből, az alapítás évéből származó erős veszélyeztetettség érzése már a múlté, a biztonság fogalmának kitágulásával párhuzamosan megszokottak a nézeteltérések az Egyesült Államok és európai partnerei között. A SALT-tárgyalások, az energia- és a nemzetközi pénzügyi politika állnak az amerikai magatartás nyugat-európai bírálatának fókuszában. Másrészt nem lehet felfedezni koherens, egyeztetett nyugati politikát a NATO-n kívüli térségben, és a szövetség térségében sem biztosított a politikai egység. A NATO-tagországok különleges képességekre tettek szert abban, hogy a legmagasabb szinten kinyilvánítsanak valamit, aminek aztán éppen az ellenkezőjét teszik napi politikai gyakorlatukban – hangzik a szerző értékelése.

Állandó vagy átmeneti jellegűek ezek a problémák? – kérdezi Derek Leebaert. A hetvenes évek végére magára talált Nyugat-Európában növekszik az amerikai vezető szereppel szembeni türelmetlenség, ahogy az új politikai, katonai, gazdasági jellegű biztonsági aggodalmak felerősödnek. „A NATO-tagországoknak jelenleg alapos okuk van feltenni a kérdést: kapcsolatuk nem más-e, mint közös illúziók kergetése?” (5. l.)

Az Egyesült Államok európai katonai elkötelezettsége, atomfegyvercinek nyugat-európai elhelyezése, az új fegyverrendszerek telepítése körüli viták az ötvenes-hatvanas évek fordulójának hangulatára emlékeztetnek. A nyugat-európai államok mindig szkeptikusak voltak a katonai erőegyensúllyal és a szovjet katonai vezetéssel szemben – állítja a szerző. Az Egyesült Államok stratégiai előnyre szeretne szert tenni, még európai sebezhetőségének és elkötelezettségének leértékelése árán is, ezért elméletileg „leválasztható” Nyugat-Európáról. Az Egyesült Államok csak saját védelmi prioritásaival foglalkozik, s míg a bécsi tárgyalások inkább tömörítik a NATO-szövetségesek sorait, a SALT-tárgyalások éppen ellenkezőleg: azt a benyomást erősítik, hogy az amerikaiak meghallgatják ugyan szövetségeseiket a másodrendű kérdésekben, a létfontosságú témákban viszont csak egyedül hoznak döntéseket – hangzik D. Leebaert meglehetősen konzervatív ízű kritikája.

A NATO merev és nem elég tagolt katonai szervezetével nem képes gyorsan és egyeztetve katonai-politikai válságokra reagálni. Ennek nyilvánvaló példája 1973 októbere volt, amikor az Egyesült Államok atomriasztást rendelt el, a nyugat-európai szövetségesek viszont nyugodtan kivették hétvégi pihenőjüket. Katonai doktrinális vezetésű, ellenőrzési, távközlési kérdésekben kevés az egyezmény,

a fegyverzetegységesítés terén pedig alig történt előrelépés – írja az atlanti szövetség erőteljesebb kiépítését sürgető szerző, aki nem érti, hogy miért kérdőjelezi meg a nyugat-európaiak, az erőegyensúly-elméletre hivatkozva, az Egyesült Államok európai elkötelezettségét, hiszen a politikai elrettentő szándék létezik.

A NATO sebezhető pontjainak számbavételekor nem is annyira az új fegyverrendszerek bevezetésének kérdésére, mint az északi (Norvégia) és a déli (Görögország, Törökország) szárnyak helyzetére és a gazdasági problémákra irányítja a figyelmet a szerző.

D. Leibaert a NATO új életre keltésével számol az elkövetkezendő évtizedben. Elismeri, hogy a Szovjetunió nem szándékozik Nyugat-Európában katonai erőt alkalmazni politikai célok érdekében, és a „finnesítés” mítoszát érvénytelennek tekinti. A *status quo*t fenntartó hatalom nyugati oldalról továbbra is az Egyesült Államok lesz, de az ellentmondásoktól terhes atlanti szövetséget a diplomáciai alkudozások tömege sem tudja felsorakoztatni a vezető nagyhatalom mögé. Milyen árat hajlandó fizetni Nyugat-Európa közösnek vélt biztonsági érdekei megvédéséért? Ez lesz a következő évek egyik fő kérdése.

Stephen J. Barrett brit diplomata az atlanti viszony tartalmának változását az ún. szovjet veszélyről alkotott kép megváltozásában keresi. Miközben a Szovjetunió katonai ereje az elmúlt két évtizedben növekedett, a nyugati veszélyérzet a kelet-nyugati közeledés következtében csökkent, a NATO szerepe a szovjet-amerikai párbeszéd kialakulásával párhuzamosan kezdett háttérbe szorulni, és meg erősödött az amerikai dominanciával szembeni ellenzék az atlanti szövetségben belül. A nyugat-európai kormányok nem örültek a „rugalmas reagálás” stratégiai koncepció kidolgozásának, a taktikai atomfegyverek felhasználásáról folyó vitáknak, a területi veszteségek elvált elfogadó amerikai katonapolitikának.

Az Egyesült Államok és az EK-tagországok közötti gazdasági összefonódás szoros és kölcsönösen előnyös, ez azonban nem feleltetheti az alapvető aszimmetriák létezését. Az Egyesült Államok ugyan felelősséget érez az egyes polgári demokráciák léteért, de nem függ annyira a világ gazdaságtól, mint európai partnerei, Nyugat-Európa pedig érzékenyebb a nyersanyag- és energiaellátási problémákra, mint az Egyesült Államok. J. Barrett Nyugat-Európában a „kommunista befolyás” megjelenését a döntéshozatalban a NATO komoly védelmi-biztonsági problémájaként tünteti fel.

Hogyan befolyásolhatja Nyugat-Európa a szovjet-amerikai párbeszédet? Az Egyesült Államok stratégiája hogyan elégítheti ki az

EK-tagországokat? A fenti tényezők erősítik-e az önálló nyugat-európai döntési központ kialakulását?

J. Barrett meglehetősen általános választ ad ezekre a kérdésekre. Szerinte a regionális katonai egyensúlyt a politikai destabilizáció és a katonai versengés fokozódása felborítja. Nyugat-Európának érdeke egy szélesebb európai leszerelési fórum létrehozása, mert ez növelné esélyeit a nagyhatalmi párbeszédbe való beleszólásra. (35. l.) Kétségtelen, hogy az európai biztonság regionális vonatkozásai orientálják az amerikai világstratégiákat. Nyugat-Európa kevésbé érti meg az Egyesült Államok globális elkötelezettségét, az amerikai elkötelezettség pedig nem elégíti ki Európát, hiszen ez a térség csak a *primus inter pares* szerepét játssza az amerikai globális „érdekszférák” között. Az interdependenciának a hetvenes évek elején még olyan pozitívan csengő fogalma az évtized végére már Nyugat-Európa egyoldalú külső függését takarja például az olajtermelő országoktól. Az EK-nak az energia- és nyersanyagellátás biztosítása fontosabb, mint a globális stratégiai erőegyensúlyról folyó vég nélküli viták.

Európában a katonai szembenállás közvetlen, ezért az Egyesült Államok alapvető elkötelezettsége a tőkés országok védelmében változatlan. Az amerikai stratégiai gondolkodásba a fokozatos változások e térségben beleférnek, de elfogadhatatlan számukra Nyugat-Európában a társadalmi rendszer megváltozása, az atlanti szövetség felbomlása. Az Egyesült Államok és Nyugat-Európa biztonsága így elválaszthatatlan egymáshoz kapcsolódik, és nem alakulhat ki katonailag és gazdaságilag független Nyugat-Európa – ez J. Barrett következtetése.

Henry Stanhope, a *The Times* katonai szakértője „Új veszély – vagy régi félelmek” címmel a szocialista országok nyugat-európai szándékait elemzi. Elismeri a hagyományos erők egyensúlyának meglétét Közép-Európában, és nem tartja valószínűnek, hogy a Szovjetunió valaha is megtámadná Nyugat-Európát. Az erőegyensúly elismerése a bécsi tárgyalásokon fontosabbnak bizonyult, mint maguk az erőviszonyok, hiszen a Varsói Szerződés erőfőlnyének eltűlése a nyugati érvelés fő motívuma lett az utóbbi években. Az erőviszonyok Európában nem annyira kedvezőtlenek a NATO számára, mint ahogyan azt manapság Nyugaton általában értelmezik. (58. l.) A bizalomerosztó intézkedések feladata az új veszélyérzet és a régi félelmek eloszlátása.

A „Nyugat dilemmáival” foglalkozó rész a tanulmánykötetben egymástól igen eltérő természetű problémákat ragad ki. *Linda B. Miller* az Egyesült Államok és Nyugat-Európa energiaellátási aggodalmait, *Robert W. Dean* a közös fegyverbeszerzés jövőjét,

egy munkacsoport elemzése pedig a NATO déli szárnyának instabilitását teszi vizsgálatának tárgyává.

A fejlett tőkés országok biztonságának része lett az energiaellátás. Ennek ellenére 1974 óta nem jött létre egységes nyugati energia-politika. Nyugat-Európa függőségét az olajtermelő országoktól fegyver- és élelmiszerkivitele fokozásával némileg csökkentette, de az egyes energiafogyasztó országok közötti különbségek ezzel párhuzamosan még nagyobbak lettek. Az Egyesült Államok jóval kedvezőbb helyzetben van, a kölcsönös függés közte és partnerei között inkább lélektani természetű, mint szerkezeti jellegű. Nyugat-Európa a jelenlegi világgazdasági körülmények között nem képes integrált alrendszeré alakulni, amely saját védelméért és gazdasági növekedéséért felelne.

R. W. Dean a NATO-országok közös fegyverbeszerzési kísérleteit szkeptikusan szemléli. A francia, angol és nyugatnémet hadiipar a nemzeti védelmi képesség fenntartására törekszik. Az amerikai érvek a fegyverzetegységesítés költségmegtakarító hatásáról az Atlanti-óceán innesső partján nem találnak megértésre. Ez párosul az amerikai technológiai fölényrel szembeni ellenállással az európai biztonsági és együttműködési kérdések nemzeti motivációju megítélésében.

Az „Instabilitás és változás a NATO déli szárnyán” című tanulmány a Truman-doktrína meghirdetése óta a térség katonai-gazdasági biztonságáért magát felelősnek nyilvánító amerikai politika kudarcáról ad diagnózist. A görög-török viszony, a ciprusi-égyiptemi válság, a demokratikus intézmények tevékenysége, a két kulcsország elhidegítése a NATO-tól – a Földközi-tengeren a hatvanas évek elejéig egyeduralkodó amerikai tengerészeti és légierő hegemoniájának megszűnésével párhuzamosan – alapjaiban rendítette meg az amerikai stratégiát a NATO déli szárnyán. A Szovjetunió egyre növekvő befolyása ugyanakkor nem növelte e szárny összetartó erejét, Görögország és Törökország 1952-es NATO-belépésük óta egyre kevésbé hisznek az ún. szovjet veszély fenyegető voltában, és szabad utat engednek érdekeik néha katonai jelleget is öltő összecsapásának. Az enyhülés, a kelet-nyugati közeledés, az 1973-as közel-keleti válság, amely az olajellátásban az arab országoktól függő Görög- és Törökországot Izraellel szembefordította, a ciprusi válság, amely felborította a térség egyensúlyát, a Törökország elleni amerikai katonai embargó, az Égyiptemmel kapcsolatos görög-török viták, amelyekben mindkét fél létérdekeit látja veszélyeztetve, hozzájárultak az Egyesült Államok stratégiai-biztonsági pozíciójának romlásához. Görögország politikai közvéleménye nem bocsájta meg az Egyesült Államoknak a katonai junta támo-

gatását és Ciprus jelentős részének török megszállását, amelyet az amerikai politika nem akadályozott meg. Ha sor került is Görögország visszatérésére a NATO-ba, Görögország az EK-hoz való csatlakozással, balkáni szomszédai és a szocialista országok irányában történt nyitásával igyekszik az Egyesült Államoktól függetlenedni, és új támogatásokat szerezni ciprusi politikájához.

Az Egyesült Államok 1974 után képtelen volt a NATO déli szárnyán keletkezett réseket betömni, és a görög-török problémák rendezésével helyreállítani a megbomlott harmóniát. A ciprusi kérdés pedig nemcsak a NATO összetartó erejét bontja meg, hanem veszélyezteti az európai biztonságot is.

Az európai dimenziót három tanulmány tárgyalja: *Coit Dennis Blacker* az európai biztonság szovjet felfogásáról, *N. Edwina Moreton* a kelet-európai szocialista országok biztonsági problémáiról, *Stephen J. Flanagan* az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet és az enyhülés kérdéseinek összefüggéséről írt.

A Szovjetunió érdekeltsége az európai biztonsági kérdésekben állandó és elkerülhetetlen, a geopolitikai realitásokból következnek. Az Egyesült Államok katonai jelenléte Európában, a Bundeswehr és a nyugat-európai katonai integráció azok a tényezők, amelyek a szocialista országok biztonságát a legközvetlenebbül veszélyeztetik.

Az NSZK keleti politikájával kezdődő és az összeurópai párbeszéddel folytatódó folyamat jelentősen javította a szocialista országok biztonsági helyzetét. C. D. Blacker szerint az alkotó jellegű, türelmes és a változásokhoz alkalmazkodó szovjet politika célja Nyugat-Európa leválasztása az Egyesült Államoktól. Politikailag független, gazdaságilag versenyképes, baloldali kormányzati és atlantizmussellenes államokat látna szívesen, amelyeknek döntéshozatalát befolyásolni tudná.

A kapitalista közösség belülről való gyengítése, az indentitásválság kirobbantása, a nyugat-európai önbizalom és integrációs törekvések megrendítése a szerző szerint összekapcsolódik a Franciaország, az NSZK, és Olaszország irányában folytatott baráti szovjet politikával, a Közös Piac kiterjesztése elleni propagandával, a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű feloszlásával párhuzamosan az összeurópai biztonsági rendszer létrehozására való törekvéssel. A Skandináviában, Délkelet-Európában, az Ibériai-félszigeten, Franciaországban és Olaszországban történő változások érintik az Észak-atlanti Szövetség biztonsági érdekeit.

N. Edwina Moreton az európai *status quo* kölcsönös elismerését, a német kérdés nyugvópontra jutását a kelet-európai szocialista országok biztonságának erősödéseként fogja

fel. A szocialista országok részvétele és kezdeményezései az összeurópai enyhülési folyamatban azonban gazdasági biztonságukat nem növelte. Ennek egyik példája éppen Lengyelország.

Stephen Flanagan nem látja igazoltnak a nyugati cinizmust és szkepticizmust az összeurópai értekezlettel szemben, ugyanakkor szerinte az ideológiai különbségek eltűnésének polgári álmái sem valósultak meg.

A szocialista országok évtizedes erőfeszítéseit koronázta siker a helsinki csúcstalálkozó létrejöttével. Ez nemcsak a fennálló európai határok elismerését jelentette, hanem a Szovjetunió aktív „nyugati” és az NSZK keleti politikájának eredményeként a nyugat-európai katonai integrációs törekvéseknek a lefékezését, az NSZK atomfegyverhez jutásának megakadályozását, és a kelet-nyugati párbeszéd intézményesülését is. Az ún. harmadik kosár kérdéseiben kibontakozó nyugati offenzíva és a szocialista országok ellentámadása, a jó szándékok mindkét fél részéről történő hangoztatása ellenére, a bizalomerosztó intézkedések csekély szerepe azonban már korábban jelezte, hogy az enyhülési folyamat fenntartása nem lesz problémamentes.

Flanagan véleménye szerint a Nyugatnak „kellemes meglepetéseket” hozott az európai együttműködés, hozzájárult a nyugati szolidaritás erősítéséhez és érdekeik érvényesítéséhez. Az Egyesült Államok csak 1976 nyaratól aktivizálódott, addig a genfi és helsinki tárgyalások meglehetősen passzív résztvevő-

je volt. A Nyugat nem érte ugyan el céljait a harmadik kosár, a katonai információáramlás területén, de az összeurópai intézmények létrehozásának megakadályozásával, a határok békés megváltoztatási lehetőségének fenntartásával, a záróokmány kompromisszumos megfogalmazásaival elégedettek lehetnek – állapítja meg a szerző. Az értekezlet jól szolgálta a nyugatiak „keleti” politikáját, bár az ún. emberi jogok kampánya megzavarta a kelet-nyugati kapcsolatokat.

Belgrádban már az Egyesült Államok vezető szerepe érvényesült, a nyugat-európaiak jóval óvatosabb és visszafogottabb politikát folytattak. Belgrád legfőbb eredménye az volt, hogy az európai együttműködés folytatásához vezetett, de jelezte a részt vevő államok új kapcsolatainak bonyolult és sebezhető jellegét is. A szerző nem zárja ki az európai le szerelési értekezlet összehívásának lehetőségét. (224. l.) Flanagan szerint a Nyugatnak néhány kulcskérdés megoldására kellene összpontosítania erőfeszítéseit, az európai párbeszéd folytatását olyan hosszú távú és nehézségekkel teli folyamatnak felfogva, amely valamennyi résztvevő biztonságát erősíti.

A tanulmánykötet azt az amerikai érvrendszert és gondolkodási módot tárja az olvasó elé, amely a különféle tárgyalási fórumokon is megjelent már. Megismerésük és megértésük hozzásegíthet bennünket kritikai elemzésükhöz és érveik megcáfolásához.

Fülöp Mihály